

2013

Työsuojeluhallinnon
vuosikertomus

Tervettä työtä

Pidempiä työuria
työsuojelulla

■
Reilut pelisäännöt
työelämään

■
Asiantuntijuutta
lainmukaisten työolojen
turvaamiseksi

Työsuojeluhallinto
Tampere 2014

Kannen kuva: Virpi Saarinen
Ulkoasu ja taitto: Aino Myllyluoma
Painopaikka: Multiprint Oy, Tampere

ISBN 978-952-479-115-1

Sisällysluettelo

Esipuhe	3
Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjaukset.....	4
Työsuojeluhallinnon toiminta.....	6
Työelämän pelisääntöjen valvonta.....	8
Työurien pidentäminen.....	8
Työn ja työolojen aiheuttama haitallinen kuormitus ...	8
Työtapaturmien torjunta.....	9
Maatalous	10
Työterveyshuollon valvonta.....	10
Kemikaalivalvonta.....	11
Merenkulku.....	11
Markkinavalvonta.....	13
Valvonnan vaikuttavuus	13
Valvonnan toteuttaminen hankkeina.....	14
Toimivallan käyttö.....	15
Valvontaa tukeva toiminta.....	15
Koulutus.....	15
Viestintä	16
Tietojärjestelmät	17
Lainsäädännön valmistelu	18
Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta	19
Valvonnan ohjaus.....	19
Tulosohjaus	19
Muu ohjaus.....	19
Työsuojelupolitiikan valmistelu ja kehittäminen	20
Työsuojeluhallinnon voimavarat	21
Yhteistyö ja verkostoituminen.....	22
Kansallinen yhteistyö	22
Kansainvälinen yhteistyö	23
Eurooppalainen yhteistyö.....	23
Pohjoismainen yhteistyö	25
Liite 1	26
Liite 2	27

Esipuhe

Työsuojeluhallinnon vuosi 2013 oli hyvä vuosi. Työsuojeluvalvonnassa sekä tehtyjen tarkastusten että tarkastettujen työpaikkojen määrät lisääntyivät suunnitelman mukaisesti. Vuonna 2013 aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet tekivät tarkastuksen noin 20 000 valvontakohteessa. Tarkastuksia kertyi noin 25 600. Määrärahoista käytettiin aikaisempaa enemmän viranomaisaloitteiseen valvontaan, kun taas hallinto- ja tukitoimintojen osuus väheni.

Myös valvonnan laatuun kiinnitettiin huomiota. Vastuualueet tekivät toisistaan vertaisarvioinnit, joiden myötä kukin vastuualue voi vahvistaa vahvuuksiaan ja kehittämistarpeissaan ottaa oppia parhaista käytännöistä. Valvonnan tueksi valmisteltiin ja julkaistiin uusia valvontaohjeita. Vera-valvontatietojärjestelmän käyttö yleistyi.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ennakkotiedon mukaan kuolemaan johtaneita työpaikatapaturmia kirjattiin vuonna 2013 vähemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Työmarkkinakeskusjärjestöjen syyskuussa 2012 tekemät ehdotukset työsuojeluhallinnon kehittämiseksi otettiin huomioon vuoden 2014 tulossopimusten valmistelutavassa ja sisällössä. Ratkaisunsa sai muun muassa kysymys aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden hallinto- ja tietohallintopalvelujen tuottamisesta.

Työsuojeluosastolla vuosi 2013 oli sekä vakaan työn että henkilömuutosten vuosi. Osasto toimii entistä tehokkaammin ministeriön osastona ja valtioneuvoston asioiden valmistelijana. Osaston toiminnassa korostuivat säädösvalmistelun ja alaisen hallinnon ohjauksen rinnalla hallituksen suuret hankkeet, erityisesti Työhyvinvointi-foorumi ja Osatyökykyiset työssä -ohjelma sekä ennakointityö muuttuvan työelämän turvallisuuden varmistamiseksi. Henkilömuutoksista suurin osa johtui siitä, että eläkkeelle jäi 11 henkilöä.

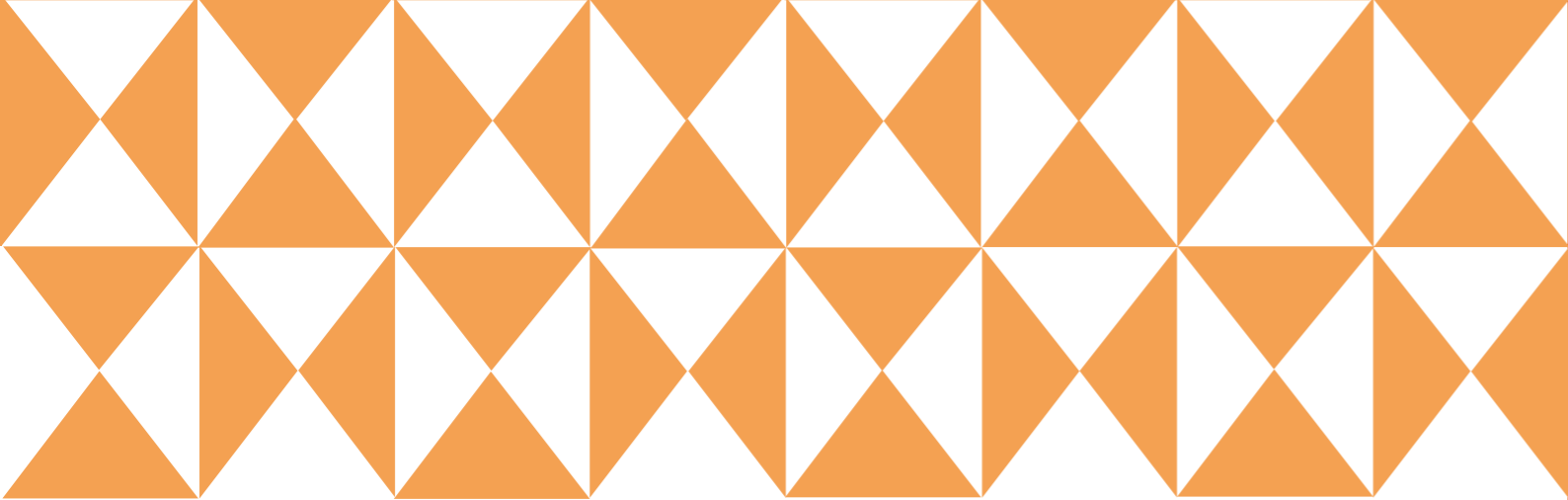
Työsuojelun vastuualueiden työsuojelulautakuntien hyvät käytännöt ovat vakiintuneet ja vieneet eteenpäin työsuojeluhallinnon ja työmarkkinajärjestöjen kolmikantayhteistyötä aluehallinnossa. Ministeriössä puolestaan otettiin uusia askelia EU-asioiden kolmikantaisen ennakoinnin parantamiseksi.

Nykyaikainen työsuojeluhallinto vietti 40-vuotisjuhliansa vuonna 2013. Samaan aikaan valmisteltiin rakennepoliittisia uudistuksia, joilla toteutuessaan on vaikutusta myös työsuojeluhallintoon. Siinä ei ole mitään uutta eikä ihmeellistä. Onhan nykyaikainen työsuojeluhallintokin ehditty ajatella ja järjestää uusiksi laskutavasta riippuen jo kaksi tai kolme kertaa. Nyt mietitään, mitä työsuojelulta ja työsuojeluhallinnolta odotetaan ensi vuosikymmenellä.

Leo Suomaa
osastopäällikkö, ylijohtaja

Kuva: Ritina Hautala

Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjaukset

Vuonna 2011 hyväksytyt työympäristön ja työhyvinvoinnin linjaukset vuoteen 2020 määrittävät työsuojelun pitkän aikavälin tavoitteet ja toimenpiteet. Linjaukset tukevat sosiaali- ja terveysministeriön strategista tavoitetta pidentää elinikäistä työssäoloaikaa kolmella vuodella, ja ne täsmentävät työsuojelun roolia tavoitteen edistämässä.

Linjauksissa asetetut tavoitteet vuoteen 2020 ovat (verrattuna vuoden 2010 tilanteeseen)

- Ammattitautien määrä vähenee 10 %
- Työpaikkatapaturmien taajuus alenee 25 %
- Työn aiheuttama haitallinen kuormitus vähenee
  - o Koettu fyysinen kuormitus vähenee 20 %
  - o Koettu psyykinen kuormitus vähenee 20 %

Linjausten toimenpidekokonaisuudet ovat

- Johtaminen työhyvinvoinnin kulmakivi
- Työterveyshuollosta tehokas kumppani
- Yhteistyöstä tietoa, tahtoa ja osaamista
- Viestinnällä vaikuttavuutta
- Hyvä lainsäädäntö perusta työolojen vähimmäistasolle
- Osaava työsuojeluhallinto hoitaa lainsäädännön toimeenpanoa.

Linjausten toimeenpano toteutetaan työsuojelun ja työelämän toimijoiden verkostoyhteistyönä. Vuonna 2013 linjauksia tehtiin tunnetuksi kansallisesti ja kansainvälisesti. Tavoitteiden toteutumista tuettiin hallitusohjelmaan perustuvien, sosiaali- ja terveysministeriön johtamien Työhyvinvointifoorumin ja Johtamisen kehittämisverkoston toimenpitein Työterveyslaitoksen huolehtiessa käytännön operatiivisesta toiminnasta. Työhyvinvointifoorumi ja Johtamisen kehittämisverkosto ovat osaltaan toteuttaneet valtioneuvoston Työelämä 2020 -ohjelmaa. Työsuojeluosasto vastaa Työelämä 2020 -ohjelman koordinoinnista sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tietojen perusteella vuonna 2011 työpaikkatapaturmataajuuden kehitys oli työsuojeluhallinnon tavoitteen kannalta epäedullinen. Tämän jälkeen taajuus on ollut lievässä laskussa. Työsuojeluhallinnon tavoite tapaturmataajuudelle vuonna 2020 on 22,7.

Todettujen ammattitautien määrässä on ollut laskua jo useamman vuoden ajan. Työterveyslaitoksen keräämien tietojen mukaan vuonna 2010 ammattitauteja oli 2 339. Vuonna 2011 ammattitautien määrä laski lähes 20 prosenttia, sillä todettuja ammattitauteja oli 1 886.

Taulukko 1. Palkansaajien työpaikkatapaturmataajuuden kehitys vuodesta 2010 (lukumäärä miljoonaa työtuntia kohden).

Vuosi	2010	2011	2012	2013
Tapaturmataajuus	30,2	31,0	30,3	29,5

Lähde: TVL

Työsuojeluhallinnon organisaatio

Sosiaali- ja terveysministeriö

Työsuojeluosasto

Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto ohjaa aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueita, valmistelee ja kehittää työsuojelun lainsäädäntöä sekä työsuojelupolitiikkaa ja huolehtii kansainvälisestä yhteistyöstä työsuojelun alalta.

Valvontayksikkö

- valmistelee työsuojeluvälvönnön tulostavoitteet
- ohjaa työsuojelun alueellista toimintaa
- käsittelee tuotevalvontaan liittyvät viranomaispäätökset

Säädösyksikkö

- valmistelee työsuojelua koskevat lait, asetukset ja säädökset
- ohjeistaa ja seuraa säädösten toimeenpanoa
- valmistelee EU-säädöksien soveltamisesta annettavia selvityksiä
- antaa tietoja työehtosopimusten yleissitovuuteen liittyvistä asioista

Toimintapolitiikkayksikkö

- arvioi, seuraa ja valmistelee työsuojelua ja työhyvinvointia käsitteleviä strategioita ja toimintapolitiittisia linjauksia
- koordinoi työhyvinvointiin liittyvää kehittämistoimintaa
- vastaa Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston kansallisista ja EU-tason tehtävistä
- vastaa osaston sisäisistä tukipalveluista

Aluehallintovirastojen viisi työsuojelun vastuualuetta

Työsuojelun vastuualueet huolehtivat työsuojelun alueellisesta valvonnasta ja ohjauksesta. Keskeisenä tavoitteena on edistää ja ylläpitää työntekijöiden työ- ja toimintakykyä sekä ehkäistä työstä terveydelle aiheutuvia vaaroja ja haittoja. Valvonnan avulla varmistetaan myös työelämän pelisääntöjen toteutuminen työpaikoilla.

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden tehtävät ovat:

- vastata asiakas- ja viranomaisaloitteisesta työsuojeluvälvönnästä
- selvittää vakavien työtaturmien, ammattitautien ja työperäisten sairauksien syitä sekä toimia niiden ehkäisemiseksi
- suorittaa tuotevalvontaa
- osallistua työrikosten käsittelyyn

Työsuojeluhallinnon toiminta

Työsuojeluhallinnon tärkein tehtävä on valvoa työsuojelua koskevien säännösten ja määräyksien noudattamista. Valvonta suunnataan siten, että sen yhteiskunnallinen vaikuttavuus on mahdollisimman suuri. Valvontaa toteutetaan pääasiassa työpaikoilla tehtävin tarkastuksin. Muita toimenpiteitä ovat esimerkiksi lupien myöntäminen ja lausuntojen antaminen viranomaisille.

Valvonnan lisäksi työsuojeluhallinto antaa ohjeita ja neuvoja työn terveyteen ja turvallisuuteen sekä työsuhteen ehtoihin liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi se tekee työsuojeluasioissa tiivistä yhteistyötä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa.

Työsuojeluhallinto muodostuu sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosastosta sekä aluehallintovirastoissa toimivista työsuojelun vastuualueista.

Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto ohjaa työsuojelun aluehallinnon toimintaa neljän vuoden runkosopimuksilla sekä vuosittaisilla tulossopimuksilla. Vuosi 2013 oli runkosopimuskauden 2012–2015 toinen toimintavuosi.

Sosiaali- ja terveysministeriön ja aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden välisissä runkosopimuksissa on sovittu työsuojeluvälvönnän keskeiset tavoitteet ja toimialat, joihin valvonta pääasiassa kohdennetaan. Painopisteitä valvonnassa runkosopimuskaudella 2012–2015 ovat työelämän pelisääntöjen valvonta ja työurien pidentäminen. Työelämän pelisääntöjen valvonnassa harmaan talouden torjuntaan osallistuminen on keskeisessä asemassa. Työpaikoilla tulee olla lainsäädännön edellyttämät toimivat menettelyt turvallisen ja terveellisen työn tekemiseen.

Työelämän pelisääntöjen valvonta

Työsuojeluhallinto osallistui aktiivisesti valtioneuvoston hyväksymän tehostetun **harmaan talouden** ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelman toimeenpanoon erilaisissa työryhmissä lainsäädännön ja viranomaisten yhteistoiminnan kehittämiseksi. Työsuojeluhallinto oli mukana myös laajassa harmaan talouden torjunnan tiedotuskampanjassa ("mustatulevaisuus.fi"). Harmaan talouden torjunnassa valvontayhteistyötä lisättiin erityisesti verottajan, poliisin ja aluehallintoviraston kanssa.

Työsuojelun vastuualueet valvoivat ulkomaalaisten työntekijöiden työnteko-oikeutta ja työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamista valvonnan kohteiksi valituilla toimialoilla. **Ulkomaalaisen työvoiman** käyttöön liittyviä tarkastuksia tehtiin kaikkiaan noin 3 400. Tarkastuksista 340 oli yhteistarkastuksia muun viranomaisen (poliisi, verottaja, rajavartiolaitos, alkoholitarkastaja) kanssa. Tarkastuksilla havaittiin puutteita erityisesti ulkomaalaisten työntekijöiden työsuhteen vähimmäisehtojen toteutumisessa. Ravintola- ja rakennusaloille toteutettiin valvontahanke, jonka yhtenä tavoitteena oli kehittää viranomaisyhteistyötä poliisin ja rajavartiolaitoksen kanssa. Muussa rakennusalan valvonnassa noudatettiin rakennusalan koordinaatioryhmässä laadittua suunnitelmaa harmaan talouden torjumiseksi.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue valvoi koko maassa lakia tilaajan selvityselvällisyydestä ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (tilaajavastuulaki 1233/2006). **Tilaajavastuutarkastajat** tekivät eri puolilla maata yhteensä 1 631 tarkastusta. Tarkastusten perusteella määrättiin 151 laiminlyöntimaksua, joiden yhteismäärä oli 489 300 euroa. Tilaajavastuulain valvonnassa viranomaisyhteistyötä on kehitetty erityisesti verohallinnon harmaan talouden selvityksikön, Eläketurvakeskuksen, poliisin ja tullin kanssa. Lain tunnettuus erityisesti pienissä logistiikka- ja palvelualojen yrityksissä on edelleen heikkoa.

Työsuojeluviranomaiset valvovat tavara- ja henkilöliikenteen kuljettajien **ajo- ja lepoaikoja** valvontadirektiivin (2006/22/EY) mukaisesti yhteistyössä poliisin kanssa niin, että työsuojeluviranomaiset suorittavat valvontaa ensisijassa yritysten toimitiloissa ja poliisi maantiellä. Vuonna 2013 työsuojeluviranomaiset tar-

kastivat kuljettajatyöpäiviä yrityksissä yhteensä noin 272 300. Poliisin kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi viranomaisyhteistyötä on tehty tullin ja tavaraliikennelupia myöntävän Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lupayksikön kanssa.

Työaikalainsäädännön toteutumista valvottiin kaikilla niillä tarkastuksilla, joilla se oli tarkoituksenmukaista sekä erityisen suunnatun työaikavalvonnan avulla. Työaikavalvonnassa huomioitiin erityisesti toimihenkilövaltaiset toimialat. Työsuojelun vastuualueet toteuttivat tulossopimuksen mukaisesti myös **määräaikaisten työsuhteiden ja vuokratyövoiman valvontaa sekä yhdenvertaisuuslain valvontaa**.

Työurien pidentäminen

Työn ja työolojen aiheuttama haitallinen kuormitus

Psykososiaalinen kuormitus voi aiheutua muun muassa työn sisältöön, työn järjestelyihin tai työyhteisön sosiaaliseen toimivuuteen liittyvistä kuormitustekijöistä. Vuonna 2013 valmistui valvontaohje, jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja tehostaa psykososiaalisen kuormituksen valvontaa. Psykososiaalisen työympäristön arvioinnissa on käytetty apuna muun muassa Valmeri-kyselyä.

Psykososiaalisen kuormituksen osalta valvonta painottui asiakasväkivallan uhkaan liittyvien sekä häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäisemiseksi olemassa olevien hallintamenettelyjen valvontaan. Valvontahavaintojen perusteella psykososiaalinen kuormitus on huomioitu melko hyvin riskien arvioinnissa, mutta toimenpiteiden toteutuksessa ilmeni hieman enemmän puutteita.

Fyysistä kuormitusta valvottiin erityisesti käsin tehtäviin nostoihin ja toistotyöhön liittyen. Valvonnassa varmistettiin, että työpaikoilla on toimivat käytännöt kuormituksen hallintaan. Käsin tehtäviä nostoja käsiteltiin 8 250 tarkastuksella ja toistotyötä 2 267 tarkastuksella.

Yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa toteutettiin sähköinen toimialasta riippumaton toimintamalli tuki- ja liikuntaelinsairauksien hallintaan. Toimintamalli on vapaasti käytettävissä Työterveyslaitoksen internet-sivuilla www.ttl.fi.

Osatyökykyiset työssä -ohjelma

Osatyökykyiset työssä -ohjelma tarjoaa tukea ja välineitä osatyökykyisten työssä jatkamiseen ja työllistymiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosastolla toteutettava ohjelma on suunnattu sekä työelämässä oleville että työelämän ulkopuolella oleville osatyökykyisille. Ohjelma toteutetaan vuosina 2013-2015.

Ohjelman toteutuksen tueksi on koottu asiantuntijaryhmä, jossa ovat laajasti edustettuna eri sidosryhmät ja alan ammattilaiset.

Ohjelma sisältää kaksi kokonaisuutta:

1. Työkyvyttömyyttä ehkäisevä sekä osatyökykyisten työssä jatkamista ja työllistymistä edistävä toimintakonsepti.
2. Osatyökykyisten työllistymistä helpottavat lainsäädännölliset muutokset.

Toimintakonseptin tarkoituksena on varmistaa, että osatyökykyisiä varten on saumaton palvelujen ketju, joka auttaa heitä jatkamaan työssä tai työllistymään. Osatyökykyiselle nimetään työkykykoordinaattori, joka räätälöi eri keinoista, etuuksista ja palveluista osatyökykyisen tarpeiden mukaisen kokonaisuuden. Työkykykoordinaattorin työn tueksi rakennetaan verkkopalvelu, johon sisällytetään

Työtapaturmien torjunta

Työsuojeluhallinto pyrkii vähentämään työtapaturmia kohdentamalla tarkastustoimintaa tapaturmavaarallisuille toimialoille.

Tarkastuksilla valvotaan tapaturmavaarallisten toimialojen työoloja ja työpaikkojen turvallisuuden hallinnan menettelyjä. Valvonnassa on havaittu suuria

Osatyökykyiset työssä -ohjelman asiantuntijaryhmä kokoontuu ministeri Paula Risikon johdolla.

tieto olemassa olevasta lainsäädännöstä, palveluista, eduista ja keinoista, joilla edesautetaan osatyökykyisten työllistymistä.

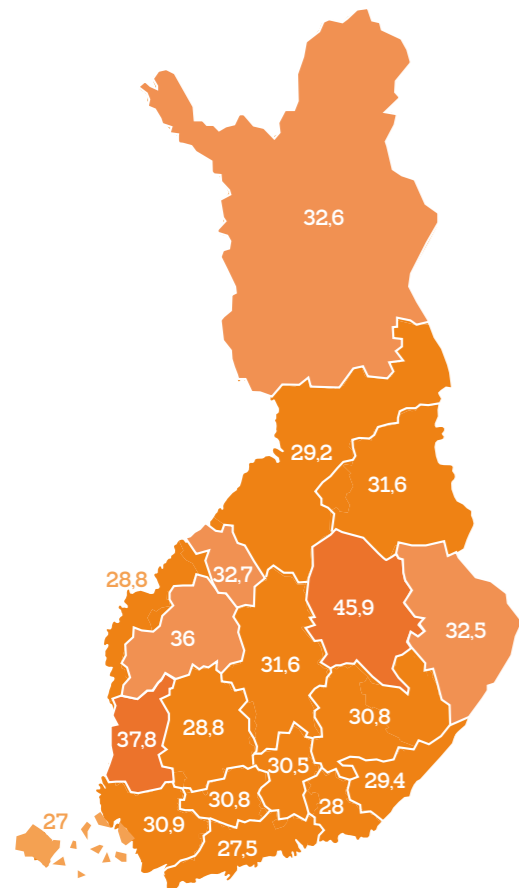
Ohjelmaan on rekrytoitu syksyn 2013 aikana yhteensä 12 pilottiohjelmaa, jotka kokeilevat ja kehittävät toimintakonseptia omassa organisaatiossaan ja verkostoissaan. Pilottiohjelmat ovat yksityisen ja julkisen sektorin työpaikkoja, työterveyshuoltoja ja TE-toimistoja. Lisäksi pilotiksi on tulossa mukaan yksi koulutusorganisaatio. Pilottiohjelmat ovat erilaisia, ja toimintakonseptin soveltamista on mietitty pilottiohjelmoijien lähtökohdista.

Ohjelman pilottien työkyvyttömyyden koordinaattoreille järjestetään koulutusta, joka tukee oman työnkuvan rakentamista, organisaation työkyvyn tukemisen käytäntöjen kehittämistä ja verkostoitumista. Saatua koulutusta voidaan hyödyntää työkyvyttömyyden koordinaattorien koulutuksen mahdollisessa vakiinnuttamisessa tai liittämässä osaksi muuta kokonaisuutta.

Osana ohjelmassa tehtyjä lainsäädännön muutosehdotuksia ja työvoimapalvelujen toimivuuden kehittämistä on muun muassa pyritty helpottamaan ammatilliseen kuntoutukseen pääsyä, tukemaan työhön paluuta ja työssä jatkamista sekä mahdollistamaan työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttäminen työssäkäynnin vuoksi.

eroja turvallisuuden hallintamenettelyissä eri toimialojen välillä. Osana valvontaa työsuojeluviranomaiset arvioivat työpaikkojen turvallisuuden tasoa työolosuhdemittareilla valtakunnallisessa metalliteollisuuden turvallisuuskilpailussa ja alueellisissa rakennusalan turvallisuuskilpailuissa.

Työsuojeluviranomainen tutkii tietoonsa tulleet vakavat työpaikkatapaturmat. Vakavalla työpaikkatapatur-

Työtapaturmataajuudet maakunnittain (lukumäärä miljoonaa työtuntia kohden). Alueelliseen vaihteluun vaikuttaa muun muassa alueiden erilainen toimialarakenne.

malla tarkoitetaan tapaturmaa, josta on aiheutunut vahingoittuneelle vaikealaatuinen vamma, kuten leikkaushoitoa vaativa luunmurtuma tai pysyvä vamma. Työpaikkatapaturmia tutkittiin kertomusvuonna 979 kappaletta.

Viime vuosina suurten yritysten työtapaturmamäärät ovat olleet yritysten omien ilmoitusten perusteella laskussa. Samaan aikaan työtapaturmien määrässä ei ole kuitenkaan tapahtunut vastaavaa laskua koko maan tasolla. Tämän perusteella työtapaturmien määrä olisi todennäköisesti kasvanut pk-yrityksissä.

Maatalous

Maatalouden rakennemuutoksen seurauksena maatilojen lukumäärä on laskenut ja keskikoko kasvanut. Kehityksen arvioidaan jatkuvan samankaltaisena,

toimintansa lopettavat lähinnä pienet maatilat. Muutoksen seurauksena yhä useammasta maatilasta tulee työnantajayritys, jolloin maatalous saadaan paremmin työnantajiin kohdistuvan työsuojeluvalvonnan piiriin. Maatilojen rekrytointiongelmien takia ulkomaisten työntekijöiden valvonnan merkitys korostuu maataloudessa koko maan alueella. Maatalouden heikko kannattavuus tuo maatilojen turvallisuuden kehittämiseen samat haasteet kuin muilla pienyrityksillä. Maataloudessa tapahtuu vuosittain noin 6 000 työtapaturmaa.

Maatalouden työsuojeluvalvonta on toteutettu vuodesta 2013 alkaen hankemuotoisena koko maassa. Kaikilla työsuojelun vastuualueilla on toteutettu alkutuotannon tarkastushankkeita. Maatalouden lisäksi ne sisältävät sekä metsätalouteen että turvetuotantoon liittyvän yritystoiminnan. Puhtaasti maatalouteen kohdistuvia valvontatoimenpiteitä oli vuonna 2013 yli 400. Valtaosa näistä oli viranomaisaloitteisia.

Tarkastuksissa on todettu epäselvyyksiä työsuojelukysymyksissä, kemikaalien turvallisessa käytössä ja käsin tehtävissä nostoissa. Pidempään jatkuneissa hankkeissa on todettu, että tarkastukset ja tiedottaminen ovat parantaneet yritysten toimintaa. Työterveyshuoltosopimuksia oli tarkistuskohdeissa tehty melko paljon, mutta työpaikkaselvityksiä ei päivitetä riittävän usein.

Työterveyshuollon valvonta

Vuonna 2013 valmistui ohje työterveyshuollon järjestämisen valvonnasta. Työterveyshuollon valvonnassa työsuojelun vastuualueet valvoivat, että työpaikoilla on ajantasainen työterveyshuoltosopimus, työpaikkaselvitys ja sen perusteella tehty toimintasuunnitelma sekä sitä, että erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa työtehtävissä toimivien henkilöiden osalta on tehty terveystarkastukset. Lisäksi selvitettiin, että työpaikoilla on toteutettu lainsäädännön edellyttämät toimenpiteet.

Työterveyshuoltoa valvottiin kaikilla viranomaisaloitteisilla tarkastuksilla, joilla se tarkastuksen luonteeseen sopi. Valvonnassa tuli esille, että työterveyshuolto oli yleensä järjestetty, mutta työterveyshuoltopalveluiden sisällössä oli puutteita erityisesti työpaikkaselvitysten osalta. Puutteet eivät aina johdu työnantajasta, vaan ongelmia on myös työterveyshuoltopalveluiden saatavuudessa. Työterveyshuollon valvonnassa vastuualueet tekivät yhteistyötä aluehallintovirastojen peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueiden kanssa.

Tarkastaja Kirsi Vattulainen työsuojelutarkastuksella päiväkodissa Lempäälässä huhtikuussa 2013.

Kemikaalivalvonta

Kemikaalilainsäädäntöä kehitettiin ratifioimalla ILO:n kemikaalien käyttöä työssä koskeva yleissopimus. Yleissopimuksen ratifiointiin liittyen valtioneuvosto antaa asetuksen vuonna 2014. Lisäksi on aloitettu työturvallisuuslain nojalla annettujen kemikaaleja, biologisia tekijöitä sekä turvamerkkejä koskevien säännösten päivittäminen.

Kemikaalirikien hallinnan ja kemikaalien turvallisen käytön varmistaminen työpaikoilla on yksi runkosopimuskauden 2012–2015 valvonnan vaikuttamiskohde. Kemikaalivalvonnassa varmistettiin kemikaalirikien hallinta ja kemikaalien turvallinen käyttö työpaikoilla, joissa esiintyi merkittävää kemikaalien käyttöä. Kemikaalien käyttöä käsiteltiin kaikkiaan 3 804 tarkastuksella.

Vuoden loppupuolella aloitettiin vuosina 2014–2015 toteutettavan metallintyöstönesteiden valtakunnallisen valvontahankkeen valmistelu. Suunnittelussa otettiin huomioon kemikaalilain ja valvontalain muutokset sekä uudet toimintatavat.

Merenkulku

Merenkulussa tuli voimaan merkittäviä säädösmuutoksia, jotka vaikuttavat merenkulkijoiden työ- ja asuin-

ympäristöön. Suomi ratifioi 9.1.2013 Kansainvälisen työjärjestön ILO:n merityöyleissopimuksen, joka tuli kansainvälisesti voimaan 20.8.2013. Ennen ratifiointia kansallinen lainsäädäntö oli valmisteltu vastaamaan yleissopimuksen määräyksiä.

Vuoden 2013 alusta tuli voimaan laki, joka koskee laivaväen työ- ja asuinympäristöä sekä ruokahuoltoaluksella (395/2012). Tämän lain perusteella työsuojeluviranomaisen on tarkastettava kaikki kansainvälisessä liikenteessä olevat alukset kolmen vuoden määrävälein samoin kuin kaikki kotimaan liikenteen alukset, jotka ovat bruttovetoisuudeltaan yli 200. Sen lisäksi työsuojeluviranomainen antaa suorittamansa tarkastuksen perusteella Liikenteen turvallisuusvirasto Trafille lausunnon aluksista, joiden bruttovetoisuus on yli 500, jotta näille aluksille voitaisiin myöntää merityösertifikaatti. Merityöyleissopimus edellyttää merityösertifikaattia kansainvälisessä liikenteessä, ja sen puuttuminen hankaloittaa huomattavasti liikennöintiä. Merityösertifikaattilausuntoa varten tarkastettiin 106 alusta, joista Trafille kirjoitettiin 96 lausuntoa.

Komissiossa valmisteltiin lippuvaltioidirektiivi, jonka valmisteluun työsuojeluosasto osallistui aktiivisesti. Direktiivi (2013/54/EU) julkaistiin virallisessa lehdes- sä 10.12.2013.

40 vuotta nykymuotoisen työsuojeluhallinnon perustamisesta

Sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko kävi työsuojeluosaston järjestämässä juhlassa Tampereella läpi työsuojeluhallinnon neljäkymmenvuotisen historian vaiheita.

1970-luvun alussa tuli voimaan useampia työsuojeluhallintoa ja -valvontaa koskevia lakeja.

"1.10.1973 voimaan tullutta lakia työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta voidaan pitää nykyaikaisen työsuojeluhallinnon alkuna. Silloin perustettiin sosiaali- ja terveysministeriön alainen keskusvirasto työsuojeluhallitus. Työsuojelun piirijako muutettiin vastaamaan silloisia läänejä ja lisäksi perustettiin kolme työsuojelupiiriä maa- ja metsätalouden työsuojelua varten. Työsuojeluhallitus oli ensimmäinen valtion keskushallinto, joka sijaitsi Helsingin ulkopuolella", ministeri Risikko totesi puheessaan.

Työsuojeluhallinto siis perustettiin keskusvirastoksi vuonna 1973. Sen lakkauttamisen jälkeen hallinto siirtyi ensin työministeriöön ja sieltä sosiaali- ja terveysministeriöön. Erillisistä työsuojelupiireistä tuli puolestaan aluehallintovirastojen vastuualueita vuoden 2010 uudistuksessa.

Suomalainen työelämä sekä työsuojelutoiminta ovat muuttuneet vuosien varrella merkittävästi.

Neljäkymmentä vuotta sitten ajankohtaisia olivat koneellistumisen aiheuttamat ongelmat, nyt työsuojeluvalvonnan keskeisiä tavoitteita ovat pidemmät työurat ja harmaan talouden torjunta.

Työsuojelun kehittäminen perustuu hallituksen ja työmarkkinakeskusjärjestöjen yhteistyöhön.

"Hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen yhteinen tahto on, että työurat pitenevät. Työsuojeluhallinnon keinot kohdistuvat lähinnä työuran keskelle; työhön, työoloihin ja työhyvinvointiin."

Ministeri muistutti myös työsuojelun tämän hetken tavoitteista: sisäilmaongelmat pitäisi saada ratkaistua, työssä jaksamiseen, väkivallan ukaan sekä häirintään ja epäasialliseen kohteluun pitäisi löytää vastauksia.

"Moniin nykypäivän haasteisiin ratkaisut on kehitettävä työhyvinvoinnin näkökulmasta."

Kolmikannan lisäksi ministeri otti esille muut työsuojelun toimijat kentällä: "Varsinaisia työsuojelun tekijöitä ovat työpaikat ja niiden 60 000 työsuojelun yhteistoimintahenkilöä viittä tuhatta työterveyshuollon ammattilaista unohtamatta." Ministeri kuitenkin muistutti, että työsuojeluhallinto on ainoa työsuojelutoimija, jolla on viranomaisvaltuudet.

Hönttä ja Toippari lukivat tampereenkiälisiä työsuojelu-uutisia työsuojeluhallinnon 40-vuotisjuhlassa.

Markkinavalvonta

Markkinoilla olevien koneiden, laitteiden, henkilönsuojainten ja kemikaalien on vastattava lainsäädännön asettamia vaatimuksia. Työsuojeluviranomaisten tehtäviin kuuluu valvoa työssä käytettävien tuotteiden vaatimustenmukaisuutta. Markkinavalvonnan toimenpiteitä tehdään sekä työsuojelun vastuualueilla että työsuojeluosastolla.

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet tekivät 168 markkinavalvontatarkastusta, jotka koskivat pääosin koneita ja henkilönsuojaimia. Näistä sosiaali- ja terveysministeriön käsiteltäväksi siirtyi yhteensä 11 tapausta. Vastuualueilta siirtyvien markkinavalvontatapauksen lisäksi ministeriöön tulee käsiteltäväksi markkinavalvontatapauksia myös muilta tahoilta.

Ministeriö sai päätökseen vuoden aikana yhteensä 29 markkinavalvontatapauksia, joista kymmenessä tapauksessa kiellettiin tuotteen luovuttaminen markkinoille tai käyttöön. Tapaukset koskivat koneita ja henkilönsuojaimia. Työsuojeluosasto on ohjannut edelleen aluehallintovirastojen markkinavalvontaa ja vastannut markkinavalvontaverkostojen toiminnasta. Työsuojeluosasto osallistui kansalliseen yhteistyöhön muiden markkinaviranomaisten kanssa ja kansainväliseen yhteistyöhön muun muassa jäsenmaiden markkinavalvontaviranomaisten yhteistyöryhmissä.

Vuoden 2013 aikana markkinavalvontaa toteutettiin EU:n akkreditointi- ja markkinavalvonta-asetuksen (765/2008/EY) eri tuoteryhmille laadittujen markkinavalvontaohjelmien mukaisesti.

Valtakunnallisessa henkilönsuojainten markkinavalvontahankkeessa työsuojelun vastuualueet tarkastivat

turvajalkineita sekä metsurien ja palomiesten jalkineita. Tuotteita tarkastettiin kahden kotimaisen valmistajan tehtaissa, maahantuojien tiloissa sekä jalkineita myyvissä erikoisliikkeissä, rautakaupoissa ja tavarataloissa. Tarkastuksia tehtiin 71 valvontakohteessa, ja tarkastettuja tuotteita oli 353. Niistä noin 80 prosentissa merkinnät ja käyttöohjeet täyttivät vaatimukset.

Henkilönsostinten tarkastusten asianmukaisuutta ja tarkastusten suorittajien pätevyyttä pyrittiin parantamaan valtakunnallisella hankkeella **henkilönsostinten lakisääteisistä tarkastuksista ja niiden valvonnasta**.

Hankkeessa työsuojelun vastuualueet valvoivat työpaikoilla käytettävien henkilönsostinten turvallisuutta ja keräsivät tietoa siitä, miten henkilönsostinten tarkastuksia ja tarkastajien pätevyyttä koskevia säädöksiä on noudatettu. Tarkastuksia tehtiin 153 kappaletta. Yleisesti ottaen tarkastuspöytäkirjat olivat varsin hyviä ja henkilönsostimet pöytäkirjojen mukaan asianmukaisesti tarkastettuja. Ylivoimaisesti suurin puute oli se, ettei nosturiin oltu tehty rakennustyömaalla vaadittavaa käyttöönottotarkastusta.

Koneiden käyttöohjeita ja muita asiakirjoja koskevassa hankkeessa työsuojelun vastuualueet tarkastavat uusien koneiden käyttöohjeiden ja muiden asiakirjojen asianmukaisuutta kaksivuotisessa valvontahankkeessa. Vuonna 2013 hankkeessa tehtiin 56 tarkastusta. Hanke jatkuu vuonna 2014.

Vuonna 2013 aloitettiin kaksivuotinen valvontahanke, jossa työsuojelun vastuualueet tarkastavat maa- ja metsätaloudessa käytettävien uudehkojen **polttopuiden valmistuksessa käytettävien koneiden** vaatimustenmukaisuutta. Kertomusvuonna testattiin hankkeen asiaa. Varsinaiset tarkastukset alkavat vuonna 2014.

Valvonnan vaikuttavuus

Työsuojeluvalvonnan tavoitteena on saada aikaan vaikutuksia sekä yhteiskunnan että työpaikkojen tasolla. Työsuojeluvalvontaa toteutetaan viranomaisen tai asiakkaan aloitteesta.

Viranomaisaloitteisen valvonnan kohdentamista suunnitellaan vuosittain valtakunnallisen ja alueellisen toimintaympäristöanalyysin sekä eri tietojärjestelmistä saatavien tietojen perusteella. Alueellisesti valvonnan kohdentamista käsitellään myös työsuojelun vastuualueiden asettamissa alueellisissa työsuojelulauta-

kunnissa, joissa ovat edustettuina työmarkkinaosapuolet ja muut keskeiset alueelliset toimijat.

Asiakasaloitteinen valvonta perustuu asiakasyhteydenottoihin. Niihin vastattiin kertomusvuonna kattavasti asetettuja palveluiden toimitus- ja saatavuusaikoja noudattaen. Asiakasyhteydenottoja oli vuonna 2013 noin 62 000. Asiakasyhteydenottoista noin 40 prosenttia liittyi työolosuhteasioihin ja hieman yli puolet työsuhteasioihin. Asiakasaloitteisia tarkastuksia tehtiin noin 2 800. Tarkastuksista 1 900 tehtiin työpaikoilla

ja 900 toimistolla asiakirjojen perusteella. Toimistolla asiakirjojen perusteella voidaan tarkastaa tekijöitä, jotka voidaan todentaa saatujen asiakirjojen perusteella. Tarkastukset voivat liittyä esimerkiksi työsuhteen ehtoihin tai häirintätapauksiin.

Runkosopimuskaudella 2012–2015 tavoitteena on lisätä hallitusti tarkastusten kokonaismäärää laadusta tinkimättä. Tarkastusten kokonaismäärä nousi edellisestä vuodesta, vuonna 2013 tarkastuksia tehtiin noin 25 600. Sen sijaan työpaikalla tehtyjen tarkastusten määrä laski edellisvuodesta. Tarkastettujen valvontakohteiden määrä puolestaan nousi vuonna 2013. Tarkastukseen työpaikalla käytetty aika laski hieman edellisvuoteen verrattuna.

Suomessa on noin 100 000 työnantajayritystä, ja niistä yli 95 prosenttia on pienyrityksiä. Näissä alle 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä työskentelee yli 700 000 henkilöä, joista pääosa työskentelee alle 10 henkeä työllistävissä mikroyrityksissä. Pientyöpaikkoja on vielä tätäkin enemmän, koska monilla yrityksillä on useita toimipisteitä. Valvonnan kohdentamisen kannalta pienyritykset ovat haastava kenttä, sillä niiden valvonta vie enemmän resursseja suhteessa valvonnan saavuttamiin työntekijöihin. Tarkastuksista noin 50 prosenttia kohdistui alle 10 työntekijän työpaikkoihin.

Valvonnan laadun ja menetelmien kehittämiseksi sekä vastuualueiden välisen tiedonvälityksen lisäämiseksi työsuojeluhallinnossa toimii valtakunnallisia koordinaatioryhmiä ja asiantuntijaverkostoja, jotka käsittelevät tiettyä valvontakokonaisuutta:

- ulkomaisen työvoiman valvonta
- ajo- ja lepoaikojen valvonta
- rakennusalan valvonta
- psykososiaalisen kuormituksen valvonta
- markkinavalvonta.

Työsuojeluhallinnossa on tehty vertaisarviointit työsuojelun vastuualueiden valvontakäytäntöjen ja valvonnan laadun yhdenmukaistamiseksi. Vastuualueiden ja työsuojeluosaston edustajista koostuva ryhmä arvioi sovitun menettelyn mukaisesti kerrallaan yhden vastuualueen toimintaa asiakirjojen ja viikon mittaisen kenttäjakson perusteella. Vuonna 2013 toteutettiin Itä-Suomen ja Etelä-Suomen työsuojelun vastuualueiden vertaisarviointit.

Runkokaudella 2012–2015 valvontaa tukevaa viestintää kehitetään työsuojeluosaston ja työsuojelun vastuualueiden yhteistyönä. Vuoden 2013 aikana on keskitytty erityisesti työsuojeluhallinnon verkkopalvelun kokonaisuudistukseen ja laadittu sähköinen opas hankeviestinnästä. Myös sidosryhmien osallistumista valvontahankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen lisättiin.

Valvonnan toteuttaminen hankkeina

Hankemuotoinen toiminta on osoittautunut tehokkaaksi tavaksi toteuttaa työsuojeluvalvontaa sekä valtakunnallisella että alueellisella tasolla. Runkokaudella 2012–2015 valvonnan toteuttamista hankkeina lisätään ja vastuualueiden valvonta organisoidaan pääosin hankkeiksi.

Hanketoiminnan avulla on saatu nostettua esille valvonnan kohteena olevien alojen työturvallisuusasioita tai yksittäisiä työsuojeluongelmia, joihin hankkeita on kohdennettu. Valtakunnallisilla hankkeilla lisätään alueiden välistä yhteistyötä ja yhtenäistetään toimintatapoja. Myös sidosryhmät saadaan tehokkaammin mukaan toimintaan hankkeiden avulla. Alueellisilla

Taulukko 2. Työpaikkatarkastukset vuosina 2009–2013

Työpaikkatarkastukset (viranomaisaloitteiset ja asiakasaloitteiset yhteensä)	2009	2010	2011	2012	2013
Työpaikkatarkastusten lukumäärä	19 916	20 200	22 300	22 500	22 340
Tarkastetut valvontakohteet	14 618	14 162	15 983	18 700	20 700
Tarkastukseen työpaikalla keskimäärin käytetty aika (tuntia)	2,0	1,9	1,6	1,6	1,5

Lähde: Sosiaali- ja terveysministeriö, työsuojeluosasto

hankkeilla puolestaan päästään pureutumaan tehokkaasti kyseisellä alueella havaittuihin kehittämiskohteisiin.

Hankevalvonnan vaikuttavuutta on tutkittu valtakunnallisen kuntahankkeen ja rakennusalan valvontahankkeen yhteydessä. Kuntahankkeen alustavien tulosten mukaan valvonnassa on tunnistettu hyvin työpaikkojen ongelmakohtia ja saatu myös yleisesti lisättyä tietoisuutta työterveys- ja työturvallisuusasioista.

Toimivallan käyttö

Työsuojeluviranomaiset valvovat työsuojelusäädösten noudattamista. Tärkeimmät työsuojelua koskevat lait ovat työturvallisuuslaki, työsuojelulaki, työaikalaki, työterveyshuoltolaki sekä laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan yhteistoiminnasta.

Valvonnan keinot vaihtelevat motivoinnista ja neuvonnasta pakkokeinojen käyttöön. Toimintaohjeen työsuojelutarkastaja voi antaa kaikista työsuojeluviranomaisen valvottavaksi kuuluvista asioista. Kehotus ja sitä mahdollisesti seuraava velvoittava päätös sen sijaan voidaan antaa vain tietyissä, laissa säädetyissä asioissa. Vuonna 2013 työsuojelutarkastajat antoivat noin 49 700 toimintaohjetta tarkastetuille työpaikoille.

Valvontaa tukeva toiminta

Työsuojeluvalvontaa tukeva valtakunnallinen toiminta on keskitetty Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen yhteydessä toimivaan tukipalveluyksikköön Tupaan.

Työsuojelun tukitoimintoja ovat työsuojelun vastuualueiden yhteiset tietojärjestelmät, koulutus ja viestintä, joiden johtokuntina toimivat valtakunnalliset koordinaatioryhmät. Niissä ovat edustettuina kaikki työsuojelun vastuualueet sekä sosiaali- ja terveysministeriö.

Kehotuksia työsuojelutarkastajat antoivat kertomusvuonna 8 200. Määrät nousivat vuoden 2012 tasosta, jolloin annettiin noin 42 400 toimintaohjetta ja noin 6 400 kehotusta.

Työsuojeluviranomainen voi velvoittaa työnantajaa ja muita asianosaisia poistamaan säännösten vastaisen olotilan. Tällöin työpaikalle annetaan velvoite ja sen toteuttamiseksi asetetaan määräaika. Näitä velvoittavia päätöksiä annettiin kertomusvuonna 250.

Työsuojeluviranomainen voi tehdä myös päätöksen, jolla kielletään vaaraa aiheuttavan koneen, työvälineen tai muun teknisen laitteen tai työmenetelmän käyttäminen tai työnteon jatkaminen, jos näistä aiheutuu hengen tai terveyden menettämisen vaara. Tällöin on kyseessä käyttökielto. Käyttökieltoja annettiin kertomusvuonna 46.

Tilaajavastuulain valvonnassa tarkastusten seurauksena käynnistettiin laiminlyöntimaksuprosessi 151 tapauksessa. Tilaajavastuun laiminlyöntimaksujen suuruus oli yhteensä noin 489 300 euroa.

Ilmoituksia poliisille esitutkintaa varten työsuojeluviranomaiset tekivät vuonna 2013 yhteensä 513, vastaava luku vuonna 2012 oli 425. Lausuntoja poliisille ja syyttäväviranomaisille annettiin kertomusvuonna 797. Lausunnoista 462 koski työturvallisuusrikosta tai -rikkomusta.

Koulutus

Valtakunnallinen työsuojelun vastuualueiden henkilöstön koulutus jakaantuu tulostavoitteita tukevaan koulutukseen ja uusien tarkastajien peruskoulutukseen. Koulutuksen toteuttaa työsuojelun vastuualueiden tukipalveluyksikkö, ja sen ohjauksesta vastaa valtakunnallinen koulutuksen koordinaatioryhmä.

Kaikki uudet tarkastajat saavat noin puolen vuoden aikana käytävän peruskoulutuksen. Kertomusvuonna

peruskoulutuksen sisältöjä ja menetelmiä päivitettiin ja uudistettiin. Vuoden 2013 aikana alkoi neljä uutta peruskoulutusta, joista yksi oli räätälöity valvontasih-teereille. Ensimmäinen uudistettu peruskoulutus alkoi marraskuussa 2013. Lisäksi toteutettiin peruskoulutus harmaan talouden torjunnasta ulkomaalais- ja tilaaja-vastuutarkastajille.

Tulostavoitteita tukevia koulutustilaisuuksia järjestettiin 22. Vera-valvontatietojärjestelmän käyttökouluksia oli yli 20.

Vuonna 2013 jatkettiin työsuojeluhallinnon koulutusjärjestelmän uudistamista. Uusi koulutusjärjestelmä tulee sisältämään peruskoulutukset eri henkilöstöryhmille, syventävät koulutukset eri työsuojelun sisältö-

ja erikoistumisalueilta sekä päivittäis- ja ajankohtaiskoulutukset. Ensi vaiheessa syventävistä opinnoista valmistuivat suunnitelmat kahdelle erityisalalle, työtaturman tutkintaan sekä häirinnän ja syrjinnän valvontaan.

Viestintä

Tukipalveluyksikkö vastaa työsuojelun vastuualueiden yhteisestä viestinnästä. Toimintaa ohjaa valtakunnallinen koordinaatioryhmä. Työsuojelun vastuualueilla toteutetaan myös alueellista viestintää.

Verkkopalvelu tyosuojelu.fi on työsuojeluhallinnon tärkein viestintäkanava. Vuonna 2013 sivustolla

Työsuojeluhallinnon ydinviestit on määritelty osana työsuojelun vastuualueiden viestinnän linjauksia runkokaudelle 2012–2015.

Valtimo-hankeessa syntyy Vera-tietojärjestelmä

Työsuojeluvalvonnan vaikuttavuuteen ja valvonnan tuottavuuden lisäämiseen tähtäävä tietojärjestelmähanke Valtimo eteni suunnitellun mukaisesti vuonna 2013. Vera-tietojärjestelmästä valmistui työsuojeluvalvonnan suunnittelun ja seurannan osatoimitus, Vera-raportointi. Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto otti Vera-raportoinnin käyttöön vuoden lopussa. Vuoden 2013 lopussa Veralla oli noin 500 käyttäjää ja Veralla oli tehty noin 22 000 tarkastuskertomusta. Veralla tehdään työpaikkatarkastuksia työolojen osalta.

Vuoden 2013 lopulla käynnistettiin viimeinen osatoimitus Vera-tietojärjestelmästä. Sen myötä tulevat käyttöön erikoistarkastuskertomukset (markkinavalvonta, tilaajavastuu, työtaturma, ulkomaalaisen työvoiman valvonta) ja sähköinen asiointi työnantajalle.

käytiin yli miljoona kertaa. Kävijöitä oli kuukausittain kymmeniä tuhansia. Eniten sivustolta haetaan työsuojelun aiheisiin liittyvää tietoa.

Vuonna 2013 aloitettiin työsuojeluhallinnon verkkopalvelun kokonaisuudistus, jossa käydään läpi verkkopalvelun rakenne ja kehitetään sen sisältöä käyttäjien tarpeet huomioon ottaen.

Tupa toteuttaa työsuojelun vastuualueiden yhteistä viestintää muun muassa työpaikka- ja mediatiedottein. Kertomusvuonna viestittiin erityisesti valtakunnallisesta kuntahankkeesta. Lisäksi työsuojelun vastuualueiden käyttöön tehtiin kuntahankkeen kokemusten pohjalta hankeviestinnän opas työsuojelun vastuualueiden yhteiseen intranettiin.

Henkilöstö- ja sidosryhmälehti Ts-nyt ilmestyi vuonna 2013 neljä kertaa. Lehti uudistui kertomusvuonna sekä ulkoasultaan että toimitustavaltaan.

Työpaikkojen käyttöön suunnatut oppaat ja esitteet ovat osa työsuojelun vastuualueiden viestintää. Painotuotteita voi tilata julkaisumyynnin verkkokaupasta, joka toimii osoitteessa www.tyosuojelu.fi/julkaisumyynti. Pääosa julkaisuista on saatavana verkkokaupassa sähköisessä muodossa.

Työsuojeluasioista viestitään myös Työsuojelunäyttelyn keinoin. Työsuojelunäyttelyssä kävijä saa työsuojelualan tietoa ja opastusta ja pääsee esimer-

kiksi itse kokeilemaan erilaisia apuvälineitä ja henkilönsuojaimia. Näyttelyn suosio on pysynyt vakaana. Vuonna 2013 opastettuja ryhmiä näyttelyssä kävi 190. Työsuojelunäyttelyn toiminta on valtakunnallista. Tampereella toimivan pysyvän näyttelyn ohella oleellinen toimintatapa on osallistua erilaisiin messu- ja näyttelytapahtumiin ympäri maata. Vuonna 2013 Työsuojelunäyttely osallistui seitsemään ulkopuoliseen tapahtumaan.

Tietojärjestelmät

Tukipalveluyksikkö hallinnoi työsuojelun tietojärjestelmiä. Myös tätä toimintaa ohjaamaan perustettiin kertomusvuonna valtakunnallinen koordinaatioryhmä. Tietojärjestelmien osalta Tupan keskeisimpiä tehtäviä ovat sopimusten hallinta tietojärjestelmätoimittajien kanssa, tietojärjestelmien ylläpidon koordinointi järjestelmätoimittajien ja aluehallinnon tietohallintopalveluyksikön Ahtin välillä sekä eri vastuualueiden loppukäyttäjien tukeminen tietojärjestelmiin liittyvissä ongelmatilanteissa.

Valvontatietojärjestelmän kehittämishanketta Valtimoa on toteutettu yhteistyössä työsuojeluosaston ja työsuojelun vastuualueiden kanssa.

Lainsäädännön valmistelu

Kansallista ja EU-tasosta työsuojelulainsäädäntöä valmistellaan työturvallisuussäännöksiä valmistelevalle neuvottelukunnassa (TTN) yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Kertomusvuonna työturvallisuuslain työn vaarojen selvittämistä ja arviointia koskevaa säännöstä täydennettiin siten, että myös työajoista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät on otettava huomioon vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa. Muutos tuli voimaan 1.6.2013. Lisäksi työturvallisuuslakiin lisättiin uusi säännös koskien yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajan velvollisuutta pitää luettelo työmaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työsuorittajista. Velvoite tulee voimaan 1.7.2014.

Uusittu kemikaalilaki tuli voimaan 1.9.2013. Lailla keskitettiin kemikaalien markkinavalvontatehtävät Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesille. Työsuojeluviranomaisen tehtävät painottuvat uudessa kemikaalilaissa työnantajan velvoitteita koskevaan valvontaan. Kertomusvuoden aikana tehtiin lisäksi eräitä muita pienehköjä muutoksia joihinkin työsuojelua koskeviin asetuksiin.

Valtioneuvoston asetuksella pantiin täytäntöön terävien instrumenttien aiheuttamien tapaturmien

ehkäisemistä terveydenhuoltoalalla koskeva puitesopimus (neuvoston direktiivi 2010/32/EU). Asetus tuli voimaan toukokuussa 2013, ja siinä säädetään muun muassa vaarojen poistamiseksi tai vähentämiseksi tehtävistä toimenpiteistä sekä siitä, miten pitää toimia terävän instrumentin aiheuttaman vaaratilanteen tai tapaturman sattuessa.

Kertomusvuonna hyväksyttiin sähkömagneettisia kenttiä koskeva direktiivi 2013/35/EU. Direktiivin kansallinen voimaansaattaminen käynnistyi loppuvuonna 2013. Kertomusvuonna valmisteltiin myös direktiiviä viiden direktiivin muuttamisesta CLP-asetuksen mukaiseksi. Direktiivi tulee saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä kesäkuuhun 2015 mennessä. Lisäksi Suomi ratifioi joulukuussa 2013 ILO:n työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä koskevan yleissopimuksen nro 170, jonka tarkoituksena on työntekijöiden suojaaminen kemikaalien haitallisilta vaikutuksilta.

Edellä mainittujen säädösten valmistelun lisäksi työsuojeluhallinto osallistui kertomusvuonna myös muun liitteessä 2 mainitun työsuojelulainsäädännön kolmikantaiseen valmisteluun.

Neulanpistotapaturmat ovat yleisiä terveydenhuollossa.

Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta

Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta tutki 99 työehtosopimusta vuonna 2013. Näistä

yli puolesta annettiin yleissitovuutta koskeva päätös. Vuoden lopussa oli voimassa 163 yleissitovaksi vahvistettua työehtosopimusta. Vahvistamislautakunta on myös käännättänyt yleissitovat työehtosopimukset ruotsiksi. Yleissitovat työehtosopimukset, käännökset ja päätökset on julkaistu valtion säädöstietopankissa Finlexissä.

Valvonnan ohjaus

Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto ohjaa työsuojelun aluehallinnon toimintaa tulosohjauksen ja muun ohjauksen avulla. Ohjauksella varmistetaan toiminnan ja työsuojeluvalvonnan tuloksellisuus ja tasalaatuisuus.

Tulosohjaus

Tulosohjaus kattaa työsuojelun vastuualueiden toiminnan tavoitteet ja määrärahat. Tulosohjaukseen sisältyy myös vastuualueiden toiminnan seuranta ja raportointi. Sosiaali- ja terveysministeriö sopii yhdessä vastuualueiden kanssa neljäksi vuodeksi kerrallaan työsuojeluvalvonnan tavoitteet runkosopimuksella. Runkosopimusta tarkennetaan vuosittaisilla toiminnallisilla tulossopimuksilla.

Vuosi 2013 oli runkokauden 2012–2015 toinen vuosi. Runkosopimuksessa määritellyt painopistealueet, työurien pidentäminen ja harmaan talouden valvonta, olivat edelleen työsuojeluvalvonnan keskeisinä tavoitteina. Vuoden 2013 tulostavoitteiden määrittelyssä otettiin huomioon muun muassa runkokauden tavoitteet, edellisen vuoden valvontahavainnot ja sidosryhmien näkemykset.

Työsuojeluhallinnon vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi työsuojeluosastolla sovitetaan yhteen sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan laitosten tulostavoitteita. Työsuojeluosasto osallistui Työterveyslaitoksen, Säteilyturvakeskuksen, Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen sekä aluehallintovirastojen peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueiden tulossopimusten valmisteluun.

Muu ohjaus

Työsuojeluosasto antaa valvontaan liittyviä ohjeita työsuojelun aluehallinnolle. Ohjeiden tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja parantaa työsuojeluvalvonnan laatua sekä tehostaa voimavarojen käyttöä. Valvontaohjeet kohdistuvat tarkastajan toimintaan ja velvollisuuksiin. Kussakin ohjeessa määritellään, mitä asioita tarkastuksella käsitellään ja mitä velvoitteita työnantajalle voidaan asettaa. Ohjeistuksen tavoitteena on, että tarkastuksilla annetaan samassa suhteessa kehoituksia ja että samanlaisia tapauksia käsitellään samalla tavalla koko maassa.

Kertomusvuonna annettiin kaksi valvontaohjetta, toinen työterveyshuollon järjestämisen ja toinen psykososiaalisen kuormituksen valvonnasta. Näiden lisäksi aloitettiin tapaturmien tutkintaa ja ammattitauti-ilmoitusten käsittelyä koskevien valvontaohjeiden valmistelu. Ohjeiden valmistelu on aloitettu myös kemiallisten tekijöiden, seuraamusharkinnan ja turvallisuuden hallinnan valvontaan. Kaikki hyväksytyt valvontaohjeet löytyvät työsuojeluhallinnon verkkopalvelusta osoitteesta www.tyosuojelu.fi/fi/valvontaohjeet.

Työsuojeluosaston johdolla jatkettiin työsuojeluhallinnon resurssityöryhmän kolmikantaisesti sovittujen toimenpide-ehdotusten toteuttamista vastuualueilla. Valvonnan vaikuttavuuden todentaminen jatkui koko runkokauden jatkuvissa hankkeissa ja toimivallan käytön yhdenmukaistaminen eteni, kun työsuojelun vastuualueiden vertaisarvioinnit saatiin tehtyä.

Työsuojelupolitiikan valmistelu ja kehittäminen

Työsuojelupolitiikan valmistelua ohjaavat sosiaali- ja terveysministeriön strategia Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 sekä ministeriön hyväksymät Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjaukset vuoteen 2020.

Hallitusohjelmassa asetettuna tavoitteena on vakiinnuttaa Työhyvinvointifoorumin toiminta. Työhyvinvointifoorumi on ohjelma, jonka tarkoituksena on vaikuttaa työurien pidentämiseen ja työhyvinvoinnin lisäämiseen. Työhyvinvointifoorumin toiminnassa on kannustettu ja aktivoitu eri alueita Suomessa käynnistämään työpaikkojen välistä yhteistyötä Työpaikkojen työhyvinvointiverkoston avulla. Verkoston toiminta laajentui vuonna 2013. Työhyvinvointifoorumin hankkeissa tuotettiin työpaikoille tietoa muun muassa organisaatiomuutosten toteuttamiseen, tapaturmien torjuntaan sekä epäasiallisen kohtelun ja työpaikkakiusaamisen vähentämiseen. Lisäksi edistettiin Nolla tapaturmaa -ajattelua sekä tuettiin työpaikkoja hyvän ja myönteisen vuorovaikutuksen rakentamisessa. Työpaikoille viestitettiin muun muassa työhyvinvoinnin taloudellisista vaikutuksista ja kemikaaliriskien hallinnasta (Kemikaalivihi). Lisäksi vuoden 2013 aikana valmisteltiin Mielekäs-ohjelmaa sosiaali- ja

terveysalan vetovoimaisuuden lisäämiseksi sekä Työ ja perhe-elämä -ohjelmaa. Kertomusvuonna valmisteltiin myös työpaikkojen hyvien käytäntöjen sähköistä tietopankkia TEPSIä.

Hallitusohjelmaan perustuvassa Johtamisen kehittämiskeskityksessä koottiin ja levitettiin hyvän johtamisen käytäntöjä ja esimiestaitoja työpaikoilla sekä laadittiin julkisen johtamisen laatukriteerit.

Muita ajankohtaisia teemoja vuonna 2013 olivat muun muassa työssä koetun väkivallan torjunta, työterveyshuollon hankinta erityisesti pk-yrityksissä ja työelämävalmiuksien lisääminen.

Työsuojeluosasto on valmistellut työsuojelupolitiikan kannanottoja ministerille ja ministeriölle. Työsuojelupolitiikan valmistelussa ja kehittämisessä korostuu entistä enemmän ennakoitua. Työsuojelutoiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi toiminnan suunnittelun on perustuttava riittävän laajaan tietopohjaan. Tätä tavoitellaan sidosryhmäyhteistyöllä, systemaattisemalla toimintaympäristön seuraamisella ja analyysillä sekä hanke- ja kehittämistoiminnan koordinoinnilla. Näin toimimalla edistetään yhteisesti sovittujen tavoitteiden saavuttamista.

Työsuojeluhallinnon voimavarat

Vuonna 2013 työsuojelun vastuualueilla oli käytettävissä 451 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosimäärässä näkyvät eduskunnan myöntämällä lisämäärärahoilla harmaan talouden torjuntaan palkatut tarkastajaresurssit. Henkilöstön keski-ikä oli 49,0 vuotta.

Henkilöstön osaamisen kehittäminen oli suunnitelmallista ja systemaattista. Henkilöstön osaamista syvennettiin erityisesti valvonnan keskeisillä painoalueilla.

Vuonna 2013 koulutuspäiviä oli keskimäärin 6,2 henkilötyövuotta kohden. Henkilöstöstä noin 89 prosenttia osallistui henkilöstökoulutukseen. Uuden henkilöstön perehdyttämiseen oli käytettävissä toimivat menettelytavat ja kaikki uudet tarkastajat osallistuvat yhteensä 30 päivää kestävään tarkastajakoulutukseen ennen itsenäisten tarkastusten aloittamista.

Henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn tulosten mukaan työsuojelun vastuualueiden keskimääräinen työtyytyväisyysindeksi oli kertomusvuonna 3,47. Indeksä vaihteli

eri vastuualueilla välillä 3,37–3,62. Kyselyn tulokset on analysoitu henkilöstön kanssa ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty.

Työsuojeluosaston henkilötyövuosien määrä oli kertomusvuonna 62 henkilötyövuotta. Henkilöstön keski-ikä oli 51,1 vuotta. Koulutuspäiviä oli 2,7 päivää henkilötyövuotta kohden.

Työsuojelun vastuualueilla oli käytettävissä vuoden 2013 talousarvion toimintamäärärahaa 27 738 000 euroa ja siitä siirtyi seuraavalle vuodelle 6 185 000 euroa. Vuoden 2012 siirtomäärärahaa oli käytössä 6 565 000 euroa. Aluehallintovirastot vastasivat työsuojelun vastuualueiden toimitilojen ja tavanomaisten virastopalvelujen kustannuksista. Työsuojeluosaston toimintamääräraha vuonna 2013 oli 4 961 000 euroa. Työsuojelun vastuualueiden ja työsuojeluosaston menoista noin 90 prosenttia käytettiin henkilöstön palkkamenoihin.

Taulukko 3. Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden henkilöstötunnuslukuja

Työsuojelun vastuualueet	2012	2013
Henkilötyövuodet*	421	451
Henkilöstön keski-ikä	49,7	49,0
Työtyytyväisyysindeksi	3,41	3,47
Lähtövaihtuvuus % **	9,1	5,3
Sairauspoissaolot työpäivää/htv	10,2	10,4

* Työsuojelun vastuualueiden toimintamomentilta palkattu henkilöstö

** Ei sisällä ESAVI:n tietoja

Taulukko 4. Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosaston henkilöstötunnuslukuja

Työsuojeluosasto	2012	2013
Henkilötyövuodet	66	62
Henkilöstön keski-ikä	51,7	51,1
Työtyytyväisyysindeksi	69,4*	69,6
Lähtövaihtuvuus %	12,7	18,3
Sairauspoissaolot työpäivää/htv	7,6	7,8

*Kysely toteutetaan joka toinen vuosi ja taulukon tieto on vuodelta 2011.

Yhteistyö ja verkostoituminen

Kansallinen yhteistyö

Työsuojelutoiminta perustuu monipuoliseen yhteistyöhön. Eri työsuojelutoimijat tukevat omalla toiminnallaan työsuojelun tavoitteiden saavuttamista. Työsuojeluhallinto toimii kiinteässä yhteistyössä **työmarkkinajärjestöjen ja muiden keskeisten sidosryhmien** kanssa esimerkiksi valvonnan kohdentamisessa, lainsäädännön valmistelussa ja tiedottamisessa. Yhteistyötä tehtiin valtakunnallisella ja alueellisella tasolla muun muassa erilaisissa työryhmissä ja hankkeissa.

Yhteistyötä muiden valvontaviranomaisten kanssa jatkettiin aikaisempaan tapaan. Harmaan talouden torjunnan ja ulkomaalaisen työvoiman valvonnan myötä työsuojelun vastuualueiden yhteistyö **rajavartiolaituksen, poliisin ja verohallinnon** kanssa on lisääntynyt. Yhteistyötä tehdään yhteistarkastuksilla, välittämällä tietoa muiden viranomaisten toimialueella havaituista puutteista ja lisäämällä erilaisten viranomaisrekistereiden yhteiskäyttöä. Työelämän kansainvälistymisen myötä ulkomaisten yritysten tilanteiden selvittämiseksi tiedonsaannissa turvaudutaan kasvavassa määrin

tiedonvaihtoon EU-maiden työsuojeluviranomaisten välillä.

Kuntien viranomaisten kanssa työsuojelun vastuualueet tekivät yhteistyötä lähinnä tiedonvaihdon muodossa muun muassa paloturvallisuuteen, kemikaalien valvontaan, tupakkalain valvontaan ja rakennusvalvontaan liittyen.

Kertomusvuonna **Työterveyslaitos** antoi tulossopimuksen mukaisesti työsuojeluhallinnolle asiantuntijatuken lainsäädännön valmistelussa, valvonnan suunnitamisessa, valvonnan vaikuttavuuden arvioinnissa, julkaisu- ja koulutustoiminnassa sekä useissa kansallisissa ja EU-tasoisissa työryhmissä. Työterveyslaitos toteutti lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön johtamien Työhyvinvointifoorumin ja Johtamisen kehittämisverkoston operatiivisia tehtäviä.

Työsuojelun vastuualueet tekivät yhteistyötä työpaikkojen radonpitoisuuksien valvonnassa **Säteilyturvakeskuksen** kanssa. Työterveyshuollon valvonnassa yhteistyötä tehtiin **aluehallintovirastojen peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueiden** kanssa.

Lähetetyn työvoiman valvontaa kehitetään EU-projekteissa

Lähetetyllä työntekijällä tarkoitetaan työntekijää, joka työskentelee tavallisesti muussa valtiossa kuin Suomessa ja jonka toiseen valtioon sijoittautunut työnantaja lähettää työhön Suomeen rajoitetuksi ajaksi tarjotessaan valtioiden rajat ylittäviä palveluja.

Lähetettyjen työntekijöiden valvonnan parantamiseksi on järjestetty EU-tasoisia projekteja. Projekteista ensimmäinen käynnistyi vuonna 2011. Suomi oli mukana toisessa, vuosina 2012–2013 toteutetussa projektissa. Vuonna 2014 käynnistyy kolmas projekti, johon Suomi myös osallistuu.

Projektien organisoinnista ovat vastanneet kaksi ranskalaista julkishallinnon ja kolmannen sektorin organisaatiota. Vuosina 2012–2013 toteutetussa projektissa keskityttiin erityisesti maatalouden ja rakennusalan lähetettyihin työntekijöihin. Siinä pyrittiin saattamaan yhteen eri viranomaistahot ja työmarkkinajärjestöt sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Projekti toteutettiin kolmessa eri maaryhmässä. Suomen kanssa samassa maaryhmässä olivat muun muassa Viro ja Puola,

joista tulee huomattavasti lähetettyjä työntekijöitä Suomeen. Viron ja Puolan työsuojeluviranomaisten edustajat luennoivat syksyllä 2013 Suomeen ulkomaalaistarkastajille lähetettyjen työntekijöiden tietojenvaihtojärjestelmää koskevassa koulutuksessa. Projektissa painotettiin työehdoista tiedottamisen tärkeyttä ja tiedotuksen laadun merkitystä. Suomalaiset saivat projektin johdosta uusia, hyödyllisiä verkostoja. Lisäksi vaihdettiin kokemuksia ja hyviä käytäntöjä.

Vuoden 2013 lopulla käynnistettiin kolmatta projektia, joka keskittyy lähetettyihin työntekijöihin liittyvän asiantuntijoiden viestintäverkoston IMI:n kehittämiseen. Verkoston kautta voidaan jakaa hyviä yhteistyökäytäntöjä ja jalkauttaa niitä eri maiden kansallisiin organisaatioihin. Projektissa halutaan myös tuoda esille erilaisten kansallisten valvontajärjestelmien ominaispiirteitä ja sitä kautta kehittää hallinnollista yhteistyötä eri EU-maiden välillä. Erityisesti pyritään kehittämään synergiaa eri toimijoiden välillä rakennusosalalla ja työvoiman vuokrausalalla.

Kansainvälinen yhteistyö

Työsuojeluhallinto tekee kansainvälistä yhteistyötä osallistumalla erilaisten työryhmien työskentelyyn ja kokemusten vaihtoon eri foorumeilla. Vierailut ja tutustumiset Suomen ja muiden maiden työsuojeluhallintojen välillä ovat myös osa yhteistyötä.

Eurooppalainen yhteistyö

Kertomusvuonna sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet osallistuivat komission alaisten ja muiden eurooppalaisten työryhmien työskentelyyn.

Euroopan komission yhteydessä toimiva **Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoo-antava komitea (Advisory Committee on Safety and Health at Work)** käsittelee kolmikantaisesti työterveyteen ja työturvallisuuteen kuuluvia asioita. Komitean alaisuudessa toimii kolmikantaisia työryhmiä, joihin työsuojeluosaston virkamiehet osallistuivat. Kemikaalityöryhmässä valmisteltiin niin sanottua syöpädirektiiviä ja neljättä raja-arvodirektiiviä. Kertomusvuonna komissio järjesti julkisen kuulemisen, jossa Suomen työsuojeluhallinto korosti tarvetta valmistella uutta strategiaa vuosille 2013–2020, niin kuin valtaosa vastaajista.

Kuva: Reetta Aho

Ecaterina Isac Romaniasta tutustui Länsi- ja Sisä-Suomen sekä Lounais-Suomen työsuojelun vastuualueiden toimintaan syyskuussa 2013, isäntinä Tampereella Aki Lappeteläinen ja Teemu Juhala.

Ergonomiadirektiivin käsittely jätettiin kesken. Tarpeeton hallinnollinen taakka ja työsuojelun kannattavuus olivat näkyvästi esillä.

Vuonna 2013 saatiin päätökseen **sähkömagneettisia kenttiä koskevan direktiiviehdotuksen** valmistelu. Direktiivi julkaistiin 26.6.2013 EU:n virallisessa lehdessä. Direktiivissä vahvistetaan terveyttä ja turvallisuutta koskevat vähimmäisvaatimukset työntekijöiden suojelemiseksi altistumiselta sähkömagneettisista kentistä aiheutuville riskeille. Suomella oli erittäin aktiivinen rooli direktiivin valmistelussa, erityisesti neuvoston sosiaaliasioiden työryhmässä. Menestyksen avainkijoinä olivat kansallinen verkostoyhteistyö direktiivin valmistelussa sekä Suomen erittäin vahva asiantuntijaosaaminen ja sen tehokas hyödyntäminen.

Johtavien työsuojelutarkastajien komitea SLIC (Senior Labour Inspectors' Committee) on Euroopan komission yhteydessä toimiva työsuojeluviranomaisten yhteistyöelin. Komitean alaisissa työryhmissä työsuojeluhallinnon virkamiehet osallistuivat yhteistyöhön valvontatyöryhmässä koneiden ja suojainten MACHEX-työryhmäs-

sä sekä kemikaaleja koskevassa CHEMEX-työryhmässä.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen ylitarkastaja osallistui Puolan työsuojeluhallinnon arviointiin. Suomen työsuojeluhallintoon tutustui kaksi työsuojelutarkastajaa, joista toinen oli Romaniasta ja toinen Tanskasta.

EU:n työsuojeluvalvonnan tiedonvaihtoverkoston SLIC-KSS:n kautta työsuojeluviranomaiset voivat esittää toisilleen kysymyksiä. Verkoston kautta esitettiin 28 kysymystä. Kysymykset koskivat erilaisia työsuojeluvilvontaan liittyviä asioita.

Työsuojeluosaston virkamiehet osallistuivat myös muihin eurooppalaisiin työryhmiin, kuten konekomiteaan, lähetettyjen työntekijöiden asiantuntijakomiteaan sekä koneiden ja henkilönsuojainten hallinnollisen yhteistyön ADCO-työryhmiin.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston strategiaa toteutettiin kansallisella tasolla työsuojeluneuvottelukunnan Bilbao-jaoston koordinoimana. Yhteistyöllä riskit hallintaan -kampanjalla vahvistettiin työpaikkojen riskienhallintaosaamista ja korostettiin

työpaikan sisäisen yhteistyön merkitystä. Kampanjan aluetilaisuuksia toteutettiin verkostoyhteistyössä Nolla tapaturmaa -foorumiin, Työhyvinvointifoorumiin ja Johtamisen kehittämisverkoston kanssa. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston johtaja Christa Sedlatschek kävi tutustumassa Suomen koordinaatiokeskuksen (Focal Point) toimintaan työsuojeluosastolla ja osallistui samalla työsuojeluneuvottelukunnan Bilbao-jaoston kokoukseen.

Pohjoismainen yhteistyö

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on edustajat Pohjoismaisessa työelämän virkamieskomiteassa ja Pohjoismaisessa työympäristöjaostossa, jotka ovat työympäristöalan pysyviä Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisia yhteistyöelimiä. Ministeriöllä on edustaja myös ympäristösektoriin kuuluvassa Pohjoismaisessa kemikaaliryhmässä.

Parempaa työympäristöä ja työhyvinvointia edistettiin pääasiassa projektitoiminnan kautta. Työsuojeluhallinnon virkamiehet osallistuivat useisiin Pohjoismaisen työympäristöjaoston hankkeisiin ja työryhmiin. Pohjoismaisten työsuojeluviranomaisten suojainasiantuntijat pitivät kaksi kokousta Suomessa.

Pohjoismaisesta koulutusinstituutista NIVA:sta tehdyssä arvioinnissa todettiin, että NIVA on tarpeellinen ja toteuttaa korkeatasoista koulutusta. Pohjoismaiden ministerineuvosto asetti NIVA:n jatkokehittämistä varten työryhmän, jonka määräaika on kevät 2014.

Pohjoismaiden työsuojeluhallintojen johtajat kokoontuvat vuosittain käsittelemään ajankohtaisia asioita. Keväällä 2013 johtajat kokoontuivat Kööpenhaminassa ja syksyllä Trondheimissä.

Suomi toimi puheenjohtajana **Terveyden ja Hyvinvoinnin Pohjoisen Ulottuvuuden Kumppanuudessa (Nort-**

Kuva: Reetta Aho

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston johtaja Christa Sedlatschek ja osastopäällikkö Leo Suomaa Tampereella elokuussa 2013.

hern Dimension on Public Health and Social Wellbeing NDPHS) vuosina 2012–2013. NDPHS:n työsuojelutyöryhmä on keskittynyt tapaturmatilastojen aliraportointiongelmien. Ministerikokous hyväksyi marraskuussa lausuman tarpeesta parantaa tilastoja jäsenmaissa. Työ jatkuu projektimuodossa vuonna 2014.

Liite 1

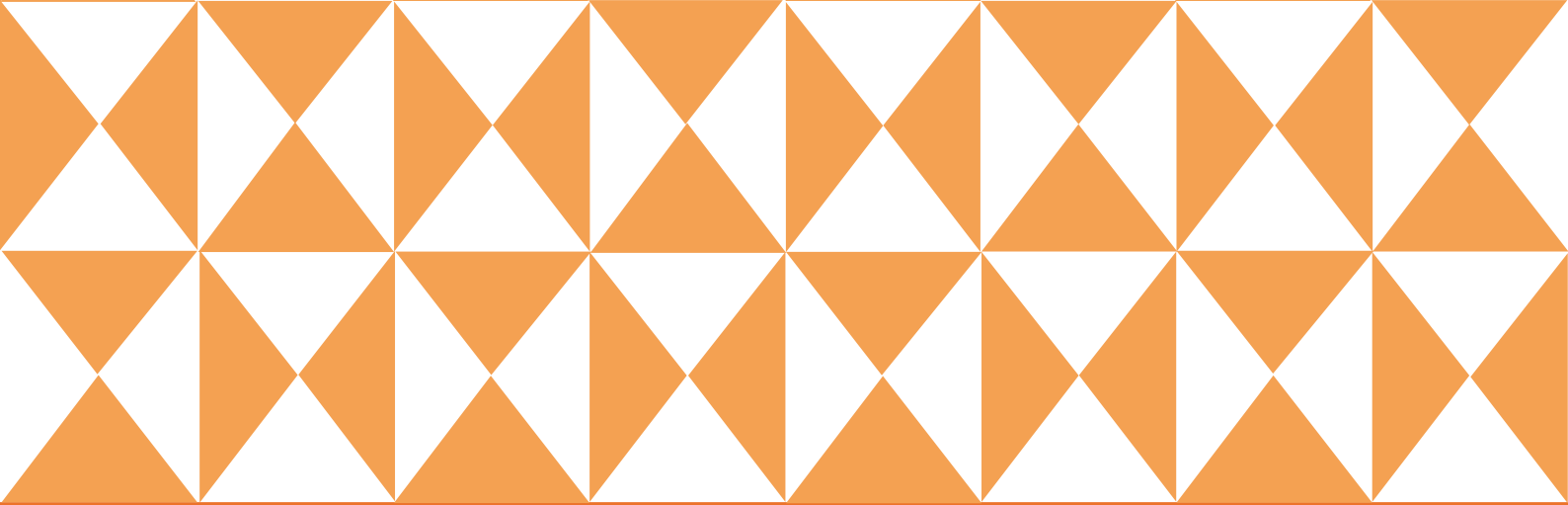
Työsuojeluhallinnon toiminta numeroina

	2010	2011	2012	2013
Työpaikkatarkastukset (tarkastus on tehty käymällä työpaikalla)				
Työpaikkatarkastusten lukumäärä	20 072	22 283	22 500	22 340
Tarkastettujen valvontakohteiden lukumäärä	14 162	15 983	18 700	20 741
Yhteen tarkastukseen työpaikalla käytetty aika keskimäärin tuntia	2,0	1,6	1,6	1,5
Toimintaohjeet ja kehotukset				
Toimintaohjeet	37 337	38 376	42 450	49 667
Kehotukset	5 750	6 304	6 420	8 223
Pakkokeinot				
Vastuualueen vahvistamat käyttökiellot	14	38	42	46
Vastuualueen vahvistamatta jättämät käyttökiellot	8	9	2	16
Velvoittavat päätökset	218	200	210	252
Tilaajavastuun laiminlyöntimaksujen lkm	53	30	59	151
Tutkintapyynnöt ja lausunnot				
Tutkintapyynnöt poliisille	287	367	425	513
Lausunnot poliisille/syyttäjille	710	805	855	797
Palvelukysyntä				
Asiakkaiden yhteydenotot/palvelukysynnän kokonaismäärä	56 087	52 905	60 200	61 947
• työsuhdeasiat	9 254	30 359	30 900	32 732
• työolosuhdeasiat	15 549	20 140	23 200	24 851
• muu palvelukysyntä	1 284	2 405	6 100	5 103
Tarkastukset pyynnöstä/ tarkastusten lkm	1 719	1 405	1 955	2 854
Asiakasaloitteisia koulutustilaisuuksia lkm	224	208	222	178
Työtaturmien ja ammattitautien tutkinta				
Tutkitut työtaturmat	725	731	740	979
Tutkitut ammattitaudit	25	62	75	50
Vastuualueiden lupahallinto				
Asbestivaltuutukset	36	35	21	35
Työaikaan liittyvät poikkeusluvut	149	137	369	418
Henkilöstö (henkilötyövuotta)				
Työsuojeluosasto	69	66	66	62
Vastuualueet	418	411	421	451
Talous				
Työsuojeluosaston toimintamenot (1000 euroa)	4 413	4 595	4 548	4 485
• palkat ja palkkiot	4 026	4 024	4 135	3 989
• kulutusmenot, matkat	387	570	412	496
Vastuualueiden toimintamenot (1000 euroa)	24 543	24 237	26 157	27 987
• palkat ja palkkiot	21 181	20 980	22 363	25 049
• kulutusmenot, matkat	3 364	3 257	3 794	2 938

Liite 2

Vuonna 2013 valmistuneet säädökset

95	Laki laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta Annettu 31.1.2013	474	Valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta Annettu 27.6.2013
150	Valtioneuvoston asetus merityötä koskevaan vuoden 2006 yleissopimukseen liittyvien säännösten voimaantulosta Annettu 14.2.2013	475	Valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta Annettu 27.6.2013
161	Työ- ja elinkeinoministeriön asetus yhdenvertaisuuslaissa tarkoitetun hyvityksen enimmäismäärän tarkistamisesta Annettu 15.2.2013	476	Valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden maakuljetusten turvallisuusneuvonantajasta valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta Annettu 27.6.2013
166	Valtioneuvoston asetus aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevydestä Annettu 21.2.2013	524	Valtioneuvoston asetus räjähdeseasetuksen muuttamisesta Annettu 27.6.2013
224	Sosiaali- ja terveysministeriön asetus laivaväeltä vaadittavasta näkö- ja kuulokyvystä Annettu 14.3.2013	525	Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta Annettu 27.6.2013
249	Valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja tilapäisestä säilytyksestä satama-alueella annetun asetuksen muuttamisesta Annettu 4.4.2013	599	Kemikaalilaki Annettu 9.8.2013
251	Sosiaali- ja terveysministeriön asetus eräiden aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueen toimialueista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 2 §:n muuttamisesta Annettu 3.4.2013	603	Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 4 luvun muuttamisesta Annettu 9.8.2013
265	Laki alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain 14 g §:n muuttamisesta Annettu 12.4.2013	604	Valtioneuvoston asetus laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain 2 §:n 3 momentin ja 18 §:n 2 momentin voimaantulosta Annettu 8.8.2013
272	Laki eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 8 ja 12 §:n muuttamisesta Annettu 12.4.2013	645	Valtioneuvoston asetus laserlaitteista ja niiden tarkastuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n muuttamisesta Annettu 29.8.2013
276	Laki vuosilomalain muuttamisesta Annettu 12.4.2013	683	Valtioneuvoston asetus eräiden leikkuulaitteiden markkinoille saattamisen kieltämisestä Annettu 19.9.2013
317	Valtioneuvoston asetus terävien instrumenttien aiheuttamien tapaturmien ehkäisemisestä terveydenhuoltoalalla Annettu 25.4.2013	708	Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta Annettu 10.10.2013
329	Laki työturvallisuuslain muuttamisesta Annettu 3.5.2013	795	Sosiaali- ja terveysministeriön asetus laivaväeltä vaadittavasta näkö- ja kuulokyvystä annetun asetuksen 4 §:n muuttamisesta Annettu 7.11.2013
333	Valtioneuvoston asetus suuronnettomuuksien torjunnasta teollisuudessa tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta Annettu 25.4.2013	951	Valtioneuvoston asetus tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 9 §:ssä säädetyn laiminlyöntimaksun rahamäärän tarkistamisesta Annettu 12.12.2013
349	Laki yrittäjäkuljettajien työajasta tieliikenteessä Annettu 17.5.2013	996	Laki työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä koskevan yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta Annettu 13.12.2013
364	Laki työturvallisuuslain muuttamisesta Annettu 24.5.2013	1051	Laki työsopimuslain 9 luvun 3 a ja 3 b §:n muuttamisesta Annettu 20.12.2013
385	Valtioneuvoston asetus merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta Annettu 30.5.2013	1053	Laki merityösopimuslain 10 luvun 4 ja 5 §:n muuttamisesta Annettu 20.12.2013
398	Laki työsopimuslain 2 luvun 16 §:n muuttamisesta Annettu 7.6.2013	1054	Laki vuorotteluvapaalain 15 §:n muuttamisesta Annettu 20.12.2013
400	Laki kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 82 ja 84 §:n muuttamisesta Annettu 7.6.2013	1069	Laki merityösopimuslain 3 luvun 4 §:n kumoamisesta Annettu 20.12.2013
467	Valtioneuvoston asetus laivaväen asuinympäristöstä aluksella annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta Annettu 19.6.2013	1070	Laki merityöaikalain 19 b §:n kumoamisesta Annettu 20.12.2013
		1071	Laki merimiesten vuosilomalain muuttamisesta Annettu 20.12.2013

Työsuojeluhallinto